

Kontakty z Mediami i
Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 125/10
Luksemburg, 22 grudnia 2010 r.

Wyrok w sprawie C-208/09
Ilonka Sayn-Wittgenstein / Landeshauptmann von Wien

Państwo członkowskie może odmówić, ze względów związanych z porządkiem publicznym, uznania nazwiska obywatela zawierającego tytuł szlachecki, które otrzymano w innym państwie członkowskim

Unia Europejska zapewnia poszanowanie zasady równości obywateli, którą wprowadza w życie austriacka ustawa o zniesieniu szlachectwa

Ilonka Sayn-Wittgenstein, obywatelka austriacka zamieszkująca w Niemczech otrzymała w wyniku przysposobienia dokonanego w 1991 r. przez Lothara Fürsta von Sayna-Wittgensteina nazwisko przysposabiającego wraz z jego tytułem szlacheckim, które w jej przypadku przyjęło formę "Fürstin von Sayn-Wittgenstein" ("księżniczka Sayn-Wittgenstein"). W Niemczech wydano jej prawo jazdy na nazwisko Ilonka Fürstin von Sayn-Wittgenstein oraz zarejestrowała ona tam spółkę pod tym nazwiskiem. Władze austriackie dokonały wpisu tego nazwiska do austriackich akt stanu cywilnego. Odnowiły również paszport i wydały dwa poświadczenia obywatelstwa, w każdym z tych przypadków na nazwisko Ilonka Fürstin von Sayn-Wittgenstein.

Jednocześnie Verfassungsgerichtshof (austriacki trybunał konstytucyjny) orzekł w 2003 r. w podobnej sprawie, że ustawa o zniesieniu szlachectwa z 1919 r. mająca rangę konstytucyjną i wprowadzająca w życie zasadę równości stoi na przeszkodzie nabyciu przez obywatela austriackiego nazwiska zawierającego tytuł szlachecki w drodze przysposobienia przez obywatela niemieckiego posługującego się zgodnie z prawem takim tytułem szlacheckim stanowiącym jeden z elementów składowych jego nazwiska. Po wydaniu tego wyroku, uznawszy, że akt urodzenia wydany Ilonce Fürstin von Sayn-Wittgenstein po jej przysposobieniu jest nieprawidłowy, urzędnik stanu cywilnego w Wiedniu dokonał sprostowania zapisu jej nazwiska w aktach stanu cywilnego polegającego na nadaniu mu formy „Sayn-Wittgenstein”.

Przed Verwaltungsgerichtshof (austriackim najwyższym sądem administracyjnym) I. Sayn-Wittgenstein podniosła, że nieuznanie skutków przysposobienia w odniesieniu do jej nazwiska stanowi przeszkodę w przysługującej jej swobodzie przemieszczania się, ponieważ zmusza ją do posługiwania się różnymi nazwiskami w poszczególnych państwach członkowskich oraz naruszenie prawa do poszanowania jej życia rodzinnego ze względu na konieczność zmiany nazwiska pomimo piętnastu lat jego nieprzerwanego używania.

W tym kontekście sąd austriacki zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości w celu ustalenia, czy zasada swobodnego przemieszczania się i pobytu obywateli Unii zezwala na to, aby władze austriackie mogły odmówić uznania w całości nazwiska obywatela austriackiego, które zostało ustalone w Niemczech, gdzie wspomniany obywatel zamieszkuje - z tego względu, że wspomniane nazwisko obejmuje tytuł szlachecki, którego używanie zostało zakazane w austriackim prawie konstytucyjnym.

Trybunał przypomniał na wstępie, że chociaż przepisy, którym podlega nazwisko rodowe osoby i posługiwanie się tytułami szlacheckimi należą do kompetencji państw członkowskich, to państwa zobowiązane są jednak do wykonywania tych kompetencji zgodnie z prawem Unii. W związku z tym nazwisko osoby jest jednym z elementów składowych jej tożsamości i życia prywatnego, które podlegają ochronie na podstawie zarówno Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej jak i Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Trybunał stwierdził już¹, że za każdym razem kiedy nazwisko użyte w konkretnej sytuacji nie odpowiada nazwisku figurującemu w dokumencie przedstawionym jako dowód tożsamości danej osoby, albo kiedy nazwisko figurujące w dwóch dokumentach przedstawionych razem nie jest takie samo, mogą pojawić się wątpliwości co do tożsamości tej osoby oraz autentyczności przedstawionych dokumentów lub prawdziwości zawartych w nich danych. Samo w sobie konkretne ryzyko konieczności odpięwania podejrzeń dotyczących tożsamości osoby stanowi przeszkodę w swobodnym przemieszczaniu się.

Jednocześnie taka przeszkoda może być uzasadniona, jeżeli jest oparta na obiektywnych względach i jest proporcjonalna do uzasadnionego celu realizowanego przez prawo krajowe.

W tym względzie Trybunał przypominał, że Unia szanuje tożsamość narodową państw członkowskich, obejmującą również ustrój republikański państwa. Trybunał przyznał, że w kontekście historii konstytucyjnej Austrii ustawa o zniesieniu szlachectwa może być uważana za uzasadnienie odnoszące się do porządku publicznego i w konsekwencji może zostać zestawiona z zagwarantowaną przez prawo Unii swobodą przemieszczania się.

Tak więc takie pojęcie porządku publicznego stanowiącego uzasadnienie odstępstwa od podstawowej swobody powinno być interpretowane w sposób wąski, aby jego zasięg nie był określany jednostronnie przez każde państwo członkowskie bez kontroli przez instytucje Unii. Niemniej jednak szczególne okoliczności, które mogłyby uzasadniać odwołanie do pojęcia porządku publicznego, mogą różnić się w poszczególnych państwach członkowskich lub w określonych okresach. Właściwe organy krajowe posiadają w tym względzie określony zakres swobodnego uznania w granicach wyznaczonych przez traktat.

W przypadku Austrii okazuje się, że **ustawa o zniesieniu szlachectwa wprowadza w życie bardziej ogólną zasadę równości wszystkich obywateli austriackich wobec prawa, która to zasada podlega ochronie w porządku prawnym Unii jako ogólna zasada prawa.**

Przepisy ograniczające podstawową swobodę ze względów odnoszących się do porządku publicznego mogą być uzasadnione jedynie wtedy, gdy są niezbędne dla ochrony interesów, które mają zapewnić i gdy cele te nie mogą zostać osiągnięte mniej przy zastosowaniu mniej restrykcyjnych środków.

Zdaniem Trybunału, nie jest nieproporcjonalne dążenie przez państwo członkowskie do realizacji celu zachowania zasady równości w drodze ustanowienia zakazu nabywania, posiadania lub używania przez jego obywateli tytułów lub określeń szlacheckich, które mogą wywołać u innych przekonanie, że dana osoba posiada taką godność.

W konsekwencji odmowa uznania przez władze państwa członkowskiego w całości nazwiska obywatela tego państwa, które zostało określone w drugim państwie członkowskim przy jego przysposobieniu w wieku dorosłym przez obywatela tego drugiego państwa członkowskiego, w sytuacji gdy wspomniane nazwisko obejmuje tytuł szlachecki, którego używanie zostało zakazane w prawie konstytucyjnym pierwszego państwa członkowskiego nie stanowi nieuzasadnionego naruszenia swobody przemieszczania się i pobytu obywateli Unii.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

¹ Wyrok z dnia 14 października 2008 r. w sprawie C-353/06: Grunkin i Paul (zob. także [komunikat prasowy](#)).

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia
Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793